

IN MEMORIAM

SILVANO SAU

(30. junij 1942 – 26. maj 2016)

Silvano Sau, Izolan, se je rodil v Trstu očetu Giuseppeju iz Izole in materi Antoniji Rihtar iz Dola pri Koprju. Večino svojega življenja je namenil novinarstvu v okviru kopske televizije in radija. V svojem štirideset letnem plodnem poklicnem delovanju kot novinar, urednik, odgovorni urednik in direktor TV Koper – Capodistria, publicist, politik in vidna osebnost Skupnosti Italijanov Pasquale Besenghi Degli Ughi, dolgoletni predsednik Samoupravne italijanske narodne skupnosti ter kar tri mandate izolski podžupan, je namenil veliko pozornosti manjšinskim vprašanjem in vlogi italijanskega jezika na dvojezičnem prostoru slovenske Istre. Zavzemal se je za kompleksno vlogo italijanske manjšine v političnem in gospodarskem življenju obmejnega območja. Bil je tudi dva mandata predsednik Unije Italijanov za Istro in Reko, v letih 1982–1986 poslanec v slovenski republiški skupščini, od 1986 do razpada Jugoslavije 1991 pa poslanec v zvezni skupščini. Za svoje poklicno delo pri širjenju kulture, zgodovine in tradicije mesta Izole, za ohranjanje in varstvo posebnih pravic pripadnikov Italijanske narodne skupnosti ter za zgled pri spoštovanju in spodbujanju strpnosti ter mednarodnem sožitju je prejel posthumno nagrado »Isola d'Istria 2016«.

Silvano Sau se je leta 1964 zaposlil na Radiu Koper, kjer je sprva vodil kulturne oddaje (*Terza pagina*), cikluse o jazzu, ameriških protestnih pesmih, imel intervjuje z ustvarjalci umetnosti. Leta 1970 se je zaposlil na TV Koper – Capodistria, kjer je vodil dnevno informativne

oddaje, bil časnikar, urednik kulturnega programa, odgovorni urednik in direktor v letih 1982–1990. Veliko je prispeval k normalizaciji manjšinskih razmer na političnem področju in pričel s prvimi neposrednimi stiki z vlado Republike Italije in z regionalnimi predstavniki organi Furlanije Julijske krajine, kar je po podpisu Osimskega sporazuma privedlo k razvoju dobrososedskih odnosov in medsebojnemu razumevanju med državama.

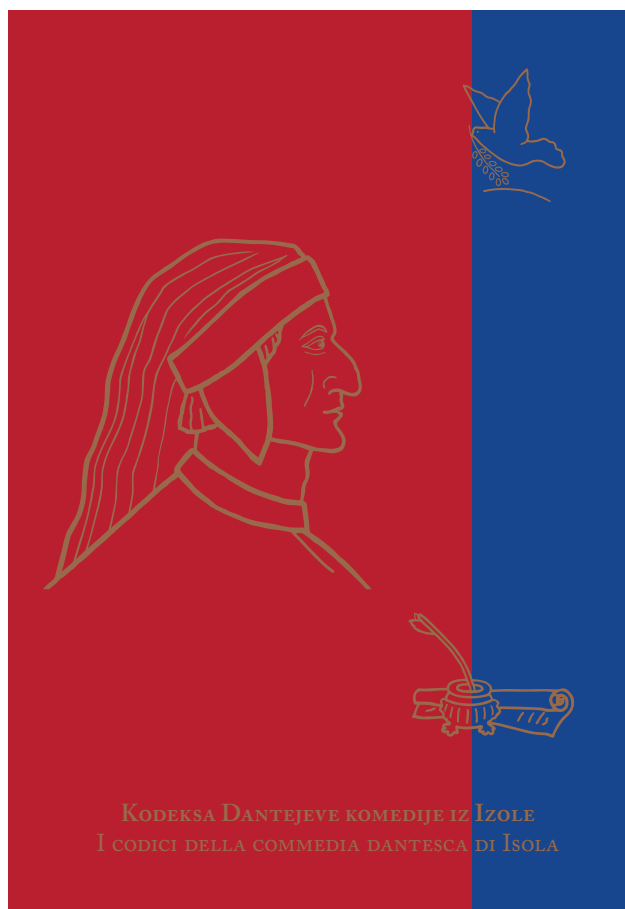
Strokovna besedila je objavjal v nekaterih osrednjih italijanskih kulturnih revijah, zlasti v strokovnem časopisu za gledališče Sipario, v ljubljanskem Ekranu, v Obali. Prav tako pa je sodeloval, urednikoval in soustvaril vrsto publikacij o izolski zgodovini. Bil je namreč odličen poznavalec Izole, tako njene zgodovine kot sodobnosti, hkrati pa je bil ves čas politično angažiran in je na različne načine pripomogel k širjenju izolske kulture in tradicije. Tudi po upokojitvi je ostajal vpet v družbeno, kulturno in politično življenje Istre in je objavjal publikacije o zgodovini Izole. Leta 2013 je postal tudi častni občan Izole. Napisal in izdal je tri knjige ter sodeloval pri več kot desetih knjižnih publicističnih projektih.

V zgodnjih 70-ih je markanten Sauov prispevek pri razvoju informacijske dejavnosti, novinarstva in publicistike kopskih televizijskih in radijskih redakcij v italijanskem jeziku. Številne so njegove oddaje o takratnih političnih dogodkih in o tistih, ki so poskušali osvetliti nekatere vidike lokalne zgodovine, s posebnim poudarkom na spodbujanju dobrih sosedskih odnosih – z mejno regijo Furlanijo Julijsko krajino in v meddržavnih odnosih Slovenije in Italije.

Ne moremo mimo njegovih prizadevanj na področju kulture, domoznanstva in zgodovine Jadranskega prostora. Intenzivno in neumorno uredniško in publicistično delo Silvana Saa, v okviru Italijanske skupnosti Izola,

Silvano Sau (foto: Tomaž Primožič, Fpa, 2014).

je prispevalo k oblikovanju in objavi vrste publikacij o zgodovini mesta Izole. Med glavnimi lahko naštejemo zbirko starih razglednic Izole, objavljeno leta 1999 pod naslovom „Isola in 200 cartoline“ (»Izola v 200 razglednicah«), „Isola – Immagini di una storia“ (»Izola – zgodovina v slikah«) iz leta 2006, „Dizionario del dialetto Isolano“ (»Slovar izolskega narečja«) leta 2009, „L’Isola che non c’è più“ leta 2013, „Piccole grandi storie di Isola“ leta 2014 in knjigo „La comunità sacrificata: Il Comitato misto italo-jugoslavo“ objavljeno v letu 2015. S svojimi prispevki je sodeloval pri vrsti drugih publikacij na različnih področjih, od zbornikov, priročnikov, mestnih vodičev do faksimilov. Te so: „Il porto di Isola“, „L’Isola dei pescatori“, „La società civile a Isola“, „Gli ultimi giorni della Serenissima in Istria e a Isola“, „590 anni della scuola pubblica a Isola“ (»590 let javne šole v Izoli«) „La casata dei Manzioli di Isola dopo il 1797“, „Palazzo Manzioli: Isola e Palazzo Manzioli“, „Fiumi e litorali: percorsi delle coste del Veneto orientale a Capodistria e Pirano“, „Isole e lagune: guida alle isole della laguna di Venezia e ai centri della costa slovena“ in druge.

Vsekakor si zaslužijo posebno omembo objave v sodelovanju z Znanstveno-raziskovalnim središčem v Kopru in takratnim direktorjem Darkom Darovcem. Skupaj sta si delila projektne predloge in ideje, ki sta

jih uspešno izpeljala s podporo Občine Izola, Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS ter programov čezmejnega sodelovanja EU, in sicer izdaje faksimilov srednjeveških statutov Izole „Statuti del Comune di Isola“ s prepisom, prevodom in spremno študijo leta 2006 oziroma 2010 ter izdaje faksimilov dveh kodeksov Dantejeve Komedije leta 2014, ki sta nastala v Izoli ob koncu 14. stoletja, enega hranijo v Knjižnici Marciana v Benetkah, drugega pa v Nacionalni knjižnici v Parizu; publikacije, ki so nedvomno obogatile slovenski kulturni prostor. Prav izdaja Dantejevih kodeksov, za katera si je dlje časa zelo prizadeval in bil glavni pobudnik tega projekta, sta bila Silvanu Sau v poseben ponos.

Silvano Sau si je prizadeval, da bi predstavitev skupnega projekta kodeksov oznanil tudi onstran meje. Zato je bila zanj velikega pomena predstavitev Dantejevih kodeksov v Trstu. Italijanska samoupravna narodna skupnost je skupaj s tržaško mestno knjižnico »Attilio Hortis« organizirala predstavitev izolskih Dantejevih kodeksov 23. oktobra 2015, v avli muzeja Sartorio.

Silvano Sau je odigral ključno vlogo tudi pri uresničevanju skupnega projekta med Slovenijo in Italijo, obnove izolske palače Manzioli, ki je zlasti po njegovi zaslugi postala osrednji prostor spodbujanja in stanovitnosti diskurza velike kulturne in družbene odprtosti, kjer ni bil le institucionalni sedež Italijanske skupnosti Izole, ampak in predvsem pomembno stičišče vseh družbenih stvarnosti mesta Izole in širšega istrskega prostora.

Delo in vlogo Silvana Saa v heterogenem istrskem kulturnem prostoru lahko ocenimo kot življenjski projekt političnega in kulturnega mostu med Italijo, Slovenijo in Hrvaško.

Tilen Glavina
Darko Darovec